

Adina Grigore

Cristina Ipate-Toma

Nicoleta-Sonia Ionică

Elena-Olivia Șerban

EXERCIȚII DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA a III-a

Ediția a III-a, revizuită și adăugită

Editura Ars Libri

Săptămâna 1

Sunetul și litera – Vocale și consoane, despărțirea în silabe – Recapitulare.....	3
Cuvântul – Sensul cuvintelor – Recapitulare...	4
Comunicarea orală – Componentele comunicării dialogate – Recapitulare.....	5
Semne de punctuație - Recapitulare.....	6
Scrierea imaginativă. Alcătuirea unor texte după imagini/ benzi desenate/ un șir de întrebări - Recapitulare.....	7

Săptămâna 2

Textul literar narativ – Recapitulare.....	8
Scrierea corectă a cuvintelor într-o/ într-un, dintr-o/ dintr-un, sau/ s-au, sa/ s-a Recapitulare	10
Poezia (Textul literar liric) – Recapitulare.....	11
Textul nonliterar/ informativ – Felicitarea, biletul, afișul – Recapitulare.....	12

Săptămâna 3

Cartea – Actualizare.....	13
Comunicarea orală – Componentele comunicării dialogate – Inițierea unui schimb verbal (dialogul).....	14
Prezentarea unei persoane.....	15

Săptămâna 4

Textul literar narativ – Titlul, autorul, alineate, personaje, înțelegerea textului.....	16
Scrierea corectă a cuvintelor ia/ i-a.....	17
Așezarea textului în pagina caietului.....	18
Povestirea orală după imagini.....	19

Săptămâna 5

Formularea de întrebări și răspunsuri.....	20
Povestirea orală după un șir de întrebări...	21
Înțelegerea textului citit – Harta textului....	22
Exprimarea emoțională față de textul literar citit.....	23

Săptămâna 6

Cererea simplă, familiară – Cererea politicoasă.....	24
Scrierea corectă a cuvintelor iau/ i-au....	25
Comunicarea orală – Planul simplu de idei desprins din ilustrații.....	26
Povestirea orală după – Planul simplu de idei desprins din ilustrații.....	27

Săptămâna 7

Delimitarea textului în fragmente. Ordinea întâmplărilor. Povestirea orală a unui fragment.....	28
Planul simplu de idei al textului literar.....	30
Fișă de lucru.....	32

Săptămâna 8

Sunetul și litera – Vocale și consoane.....	33
Cuvântul. Silaba. Despărțirea în silabe.....	34
Scrierea corectă a cuvintelor Ia/ I-a	35
Propoziția – Delimitarea cuvintelor în propoziție	36
Intonarea propozițiilor. Semnele de punctuație	38

Săptămâna 9

Cuvântul – parte de vorbire	39
Substantivul	40
Felul substantivelor	41

Săptămâna 10

Numărul substantivului	43
Genul substantivelor	44
Textul literar. Fragmentul descriptiv	45
Scrierea corectă a cuvintelor neam/ ne-am	46

Săptămâna 11

Solicitarea și oferirea de informații	47
Sensul cuvintelor – Cuvinte cu înțeles asemănător.....	49
Exerciții aplicative – Fișă de lucru	50

Săptămâna 12

Extragerea unor informații de detaliu, dintr-un text, transmise prin ilustrații.....	54
Adjectivul.....	55
Acordul adjectivului cu substantivul	57
Poziția adjectivului față de substantiv	59

Săptămâna 13

Povestirea orală după benzi desenate	61
Cuvinte cu înțeles opus	62
Exerciții aplicative	63
Prezentarea unei activități.....	65

Săptămâna 14

Poezia.....	66
Așezarea poeziei în pagina caietului	67
Povestirea scrisă după un șir de întrebări	68
Părțile unui text creativ (compunere).....	69

Săptămâna 15

Alcătuirea unui text creativ după un șir de ilustrații	71
Alcătuirea unui text creativ după benzi desenate	72
Scrierea corectă a cuvintelor nea/ ne-a	73

Săptămâna 16

Cuvinte cu aceeași formă și sens diferit...74	

Sensurile cuvintelor.....	76
Textul funcțional – Cartea poștală, E-mailul ..	77

Săptămâna 17

Textul de informare - afișul	79
Exerciții recapitulative	80

Săptămâna 18

Descrierea unei ființe.....	82
Comunicarea nonverbală	84
Comunicarea prin imagini	85
Scrierea corectă a cuvintelor printr-o/printr-un 87	

Săptămâna 19

Descrierea unui obiect pe baza unui plan de întrebări	88
Pronumele. Pronumele personal	90
Persoana* și numărul pronumelui	92
Pronumele personal de politețe	93

Săptămâna 20

Genul pronumelui	95
Pronunțarea și scrierea corectă a pronumelor 96	
Textul creativ (compunere) după un plan de întrebări	97
Exerciții recapitulative	99

Săptămâna 21

Înțelegerea mesajului poeziei	101
Semne de punctuație	102
Prezentarea unei teme după plan	102

Săptămâna 22

Relatarea unei întâmplări trăite	104
Înțelegerea mesajului unui text literar narativ 105	
Formularea unei păreri despre personajele povestirii. Exprimarea acordului sau dezacordului față de acțiunile și atitudinile personajelor.....	106
Formularea unei păreri despre o povestire 108	

Săptămâna 23

Scrierea corectă a cuvintelor nai/ n-ai	110
Verbul	111

Săptămâna 24

Numărul verbului	113
Pronunțarea și scrierea corectă a verbelor 114	
Textul creativ (compunerea) după un plan de idei	115

Săptămâna 25

Povestirea scrisă a unui fragment	117
Fișă de lucru (ortografia grupurilor verb-pronume)	120

Săptămâna 26

Textul funcțional – Felicitarea	121
Textul creativ cu început dat.....	122
Textul creativ cu sfârșit dat.....	124

Săptămâna 27

Textul de informare	125
Organizatori grafici	126
Scrierea corectă a cuvintelor va/ v-a	128
Exerciții aplicative	129

Săptămâna 28

Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare	130
Textul funcțional – Invitația	132
Compunerea unui text creativ în care se introduce dialogul	133
Transformarea dialogului în povestire și invers.....	134

Săptămâna 29

Extragerea unor informații de detaliu din textul literar.....	135
Povestirea unui text de mică întindere după un plan de idei	136
Textul creativ în care se introduc cuvinte și expresii de sprijin	138
Să ne exprimăm corect!	139

Săptămâna 30

Textul literar narativ - actualizare.....	141
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin vocale duble	143
Scrierea corectă a cuvintelor care conțin consoane duble, vocale duble. Cuvinte compuse. Despărțirea în silabe	144
Scrierea corectă a cuvintelor mai/ m-ai	145
Fișă de lucru	146

Săptămâna 31

Personaje preferate	147
Exerciții recapitulative.....	148
Exerciții recapitulative.....	149

Săptămâna 32

Recapitulare – Comunicarea verbală și nonverbală.....	151
Recapitulare – Cuvântul și propoziția	152
Recapitulare – Substantivul și adjectivul 153	
Recapitulare – Pronumele și verbul	154

Săptămâna 33

Recapitulare – părțile de vorbire (Substantiv, adjectiv, pronume, verb).....	155
Recapitulare – Textul	157
Recapitulare – prezentarea unei activități.....	158

Sunetul și litera – Vocale și consoane, despărțirea în silabe – Recapitulare • Cuvântul – Sensul cuvintelor – Recapitulare • Comunicarea orală – Componentele comunicării dialogate – Recapitulare • Semne de punctuație – Recapitulare • Scrierea imaginativă. Alcătuirea unor texte după imagini/ benzi desenate/ un șir de întrebări - Recapitulare

SUNETUL ȘI LITERA VOCAL E ȘI CONSOANE. DESPĂRȚIREA ÎN SILABE RECAPITULARE

SĂPTĂMÂN A 1

1 Transcrie versurile de mai jos și notează cu V vocalele și cu C consoanele.

„Văl de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,
Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.”

(Toamna, Octavian Goga)

---

2 Scrie câte două cuvinte după schemele: **vv**, **cvc**, **cvcv**, **ccvc**, **cvccv**.

3 Completează după model. Alcătuiește enunțuri în care să introduci cuvintele găsite.

porți – poartă

școli

viori

foi

roți

flori

4 Scrie câte trei cuvinte care:

să înceapă cu grupul **oa**;

să se termine cu grupul **uă**;

să conțină grupul **ea**;

să se termine cu grupul **ua**;

să conțină (în interior) grupul **ua**;

să conțină grupul **ie**.

5 Taie cu o linie cuvântul scris greșit.

epure/ iepure

poet/ poiet

oase/ uase

zioă/ ziuă

ceartă/ ciartă

plouată/ ploată

6 Scrie pe frunze numărul corespunzător.

pereche
unchi
ghetuțe
retrage
circ
ghivece
margin e

SILABE	SUNETE	LITERE

7 Completează cu **î** sau **â**.

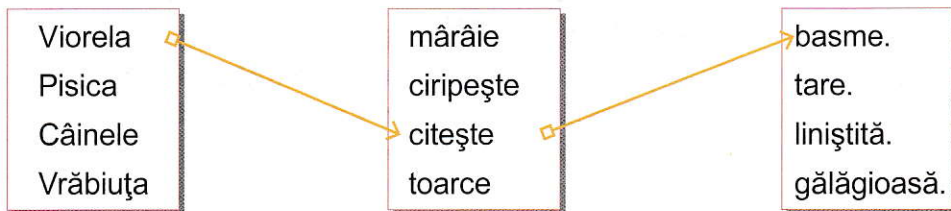
_ ncredere, v _ nt, _ nvăț _ nd, hotăr _ , p _ r _ t, cobor _ , ne _ nvins, _ nc _ ntat.

8 Specifică pronunția cu **cs** și **gz** în cuvintele: *exercițiu, examen, pix, Xenia, taxi, exact, exersează, Lixandru.*

CUVÂNTUL SENSUL CUVINTELOR RECAPITULARE

1 Unește cuvintele pentru a forma propoziții.

2 Găsește cuvintele cu același sens și cuvintele cu sens opus pentru: *bogat, flămând, urcăm, muncitor, fericit.*

3 Alcătuiește enunțuri cu sensuri diferite ale cuvintelor: *bună, lac, toc, mare.*

4 Taie cuvântul care nu se potrivește, scrie într-un cuvânt denumirea fiecărui grup.

- Pitești, București, înot, Sibiu, Timișoara
- urcă, coboară, sare, scutură, covor
- dalie, frezie, margaretă, scaun, liliac
- cântec, marină, dascăl, avocat, doctor
- penar, răma, radieră, carte, caiet
- urs, lup, rândunică, leu, vulpe
- zăpadă, iarnă, vară, primăvară, toamnă
- tricou, pălărie, carte, pantof, jachetă

5 Scrie cuvinte potrivite, astfel încât enunțul să fie corect.

Covor de frunze _____ s-a așternut pe sol.

_____ deschide porțile școlarilor nerăbdători.

Păsările _____ zboară spre _____.

Toamna cea _____ ne-a dăruit multe _____ și _____.

6 Alcătuiește enunțuri cu fiecare cuvânt din perechile:

brazi – brazii, elevi – elevii, cărți – cărțile, flori – florile.

7 Scrie cuvinte înrudite cu: *pădure, copil, învăț.*

8 Ordonează cuvintele pentru a obține proverbe.

- aduce, dulce, mult, vorba
- lăudat, cu, nu, pomul, 'a, să, duci, sacul, te
- merge, ori, nu, ulciorul, de, multe, apă, la

9 Explică sensul cuvintelor subliniate din fiecare propoziție:

- Nicușor bate toba cu putere.
- Ceasul bate ora douăsprezece.
- Vântul bate cu putere.
- Cine bate la ușă?
- Mama bate frișca.
- Omul guraliv bate toba fără rost.
- Barza bate din aripi de dimineață.
- Ciocănitărea bate în scoarța copacului.
- Un om supărat bate cu pumnul în masă.
- Mihai bate din picior ritmul unei melodii.

COMUNICAREA ORALĂ COMPONENTELE COMUNICĂRII DIALOGATE RECAPITULARE

1 Realizează corespondența prin colorarea casetelor potrivite cu aceeași culoare.

cel care transmite informația

emitor sau vorbitor

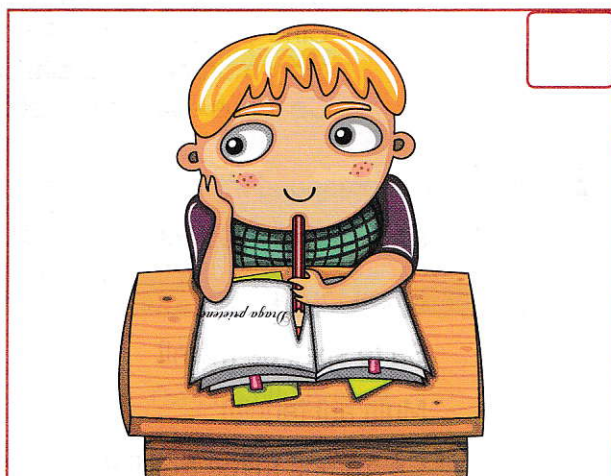
informația transmisă

receptor sau ascultător

cel care primește informația

mesaj

2 Bifează imaginile care redau situații de comunicare orală.

3 Ce poate împiedica înțelegerea mesajului?

- ☐ distanța prea mare dintre cei care comunică
- ☐ vorbirea corectă
- ☐ neatenția
- ☐ vorbirea în altă limbă decât cea a interlocutorului
- ☐ mesajul prea lung

- ☐ vorbirea incorectă
- ☐ muzica
- ☐ zgomotele puternice
- ☐ pronunția clară a mesajului
- ☐ vorbirea cu volumul scăzut

SEMNE DE PUNCTUAȚIE RECAPITULARE

1 Scrie câte o propoziție care să evidențieze folosirea corectă a semnelor de punctuație (. , ? ! „ ” :).

2 Pune semnele de punctuație corespunzătoare.

O glumă

Felix Rafael și Radu sunt în pădure Vor să adune frunze uscate
Deodată se aude un zgomot
Cine e acolo întreabă Radu
Morr morr se aude glasul lui Rafael
Ce fricos ești Radule spune Felix

3 Realizează corespondența.

Sărut mâna, bunico!	urare
Ionel! Ionel!	poruncă
Să te speli pe mâini!	salut
Mulți ani fericiți!	mirare
Ce frumos miros freziile!	strigare
Adu-mi apă, imediat!	îndemn

4 Alcătuieste câte o propoziție în care să enumeri rechizitele din ghiozdan, prietenii tăi și pasiunile tale.

5 Transformă următoarele enunțuri astfel încât să exprime întrebări.

Bunicul o însoțește pe mătușa la gară.
Camelia a venit de la școală.
Cartea „Povești nemuritoare” este la prietena ta.
Ție îți plac prăjiturile cu mere.

6 Formulează câte două întrebări pentru următoarele răspunsuri.

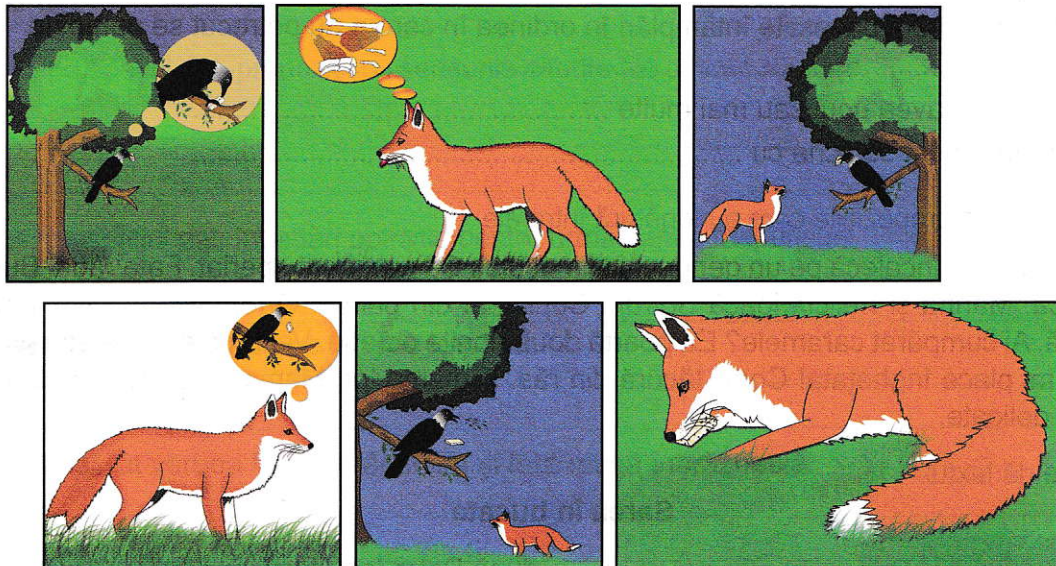
Miercuri voi pleca cu trenul la prietena mea.
Chiriac, Emil și Andrei joacă fotbal luna și joia.
Pisica toarce liniștită în poala bunicii.
Pentru că a plecat târziu de acasă, Costel a pierdut trenul.
Am oferit bunicii un cadou la aniversarea dumneaei.

7 Alcătuieste pe caiet un text de 8-10 rânduri în care să folosești toate semnele de punctuație învățate. Dă-i un titlu potrivit.

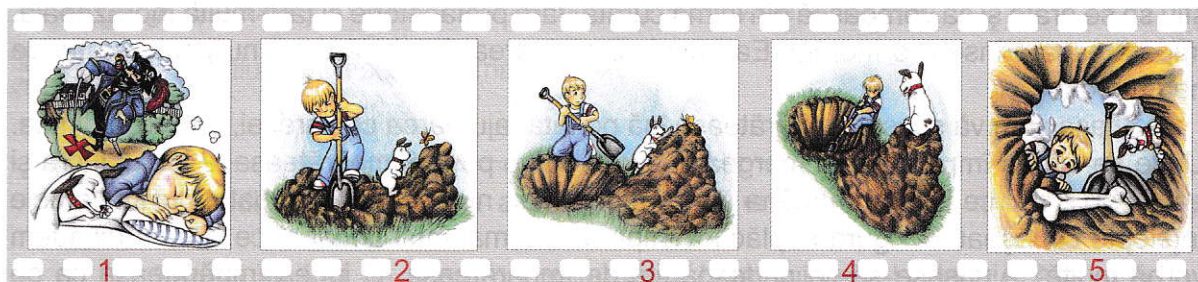

SCRIEREA IMAGINATIVĂ
ALCĂTUIREA UNOR TEXTEDUPĂIMAGINI, DUPĂ BENZI
DESENATE, DUPĂ UN ȘIR DE ÎNTREBĂRI
RECAPITULARE

1 Alcătuiește un text de 6-7 rânduri după următoarele imagini. Dă-i un titlu potrivit.

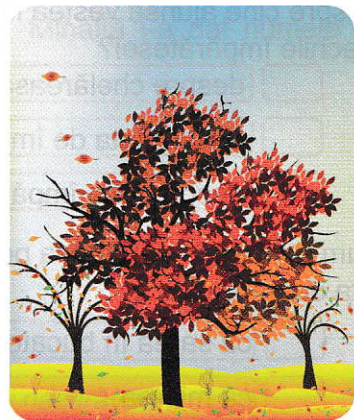

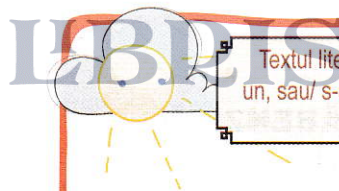
2 Alcătuiește un text după următoarele benzi desenate. Dă-i un titlu potrivit.

3 Răspunde la întrebări, apoi alcătuiește un text pe baza răspunsurilor date. Ce titlu crezi că se potrivește?

- Ce anotimp este?
- Ce schimbări au loc în natură?
- Cum sunt zilele acestui anotimp?
- Ce activități în aer liber preferi?
- Ce sentimente ai față de acest anotimp?

**TEXTUL LITERAR NARATIV
RECAPITULARE****1** Completează enunţurile.

Textul în care sunt povestite întâmplări în ordinea în care s-au petrecut se numeşte .....

Un text poate avea unul sau mai multe .....

Fiecare fragment se scrie cu .....

2 Transcrie propoziţiile care au legătură între ele.

Băiatul încăleacă pe un genunchi al moşului. Câinele lată speriat. Fata râde. Bunicul îi joacă. Marina şi Felicia joacă *Şotron*. Copiii bat din palme. O femeie uscăţivă intră pe poartă. Ai cumpărat caramelle? Ea poartă două doniţe de apă. Vacanţa este pe sfârşite. Ce mult îmi place îngheţata! Copiii tăcură din râs. E mama lor. Mama mea are chip blând şi mâini delicate.

3 Se dă textul:**Sarea în bucate**

după Petre Ispirescu

Vestea despre vrednicia şi smerenia ajutoarei de chelăreasă ajunse numaidecât şi la urechile împărătesei. Ea dori s-o vadă. Iar dacă se înfăţişă împărătesei, fata de împărat ştiu să se arate şi să vorbească din inimă curată, fără prefăcătorie şi fără multă îndrăzneală. Împărăteasa prinse a o îndrăgi. Ea bănuie că ajutoarea de chelăreasă nu poate să fie de neam prost.

Şi aşa cum vă spusese, împărăteasa luă pe fată, ajutoarea chelăresei, pe lângă dânsa. Unde se ducea împărăteasa, mergea şi ea; când se punea împărăteasa la lucru, lucra şi ea. Apoi, lucrul ce ieşea din mâna ei era mărgăritar, nu altceva. Din toate, cuvintele cele înţelepte ce ieşeau din gura ei plăcură împărătesei mai mult decât orice. Ce să întindem vorbă multă? Ajunsese să fie nedespărţită de împărăteasă. O iubea împărăteasa ca pe copilul ei.

a) Bifează răspunsul corect.

Despre cine ajunse vestea la urechile împărătesei?

- ☐ despre chelăreasă
☐ despre fata de împărat
☐ despre sora împărătesei

Ce calităţi avea fata de împărat?

- ☐ harnică
☐ leneşă
☐ smerită

Cum o iubea împărăteasa pe fata de împărat?

- ☐ ca sarea în bucate
☐ ca mierea
☐ ca pe copilul ei

Cum vorbea fata de împărat?

- ☐ cu multă îndrăzneală
☐ fără prefăcătorie
☐ foarte tare

b) Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru:

c) Scrie cuvinte cu sens opus pentru:

vrednicia _____
dori _____
îndrăzneală _____
a îndrăgi _____

să vorbească _____
luă _____
mergea _____
lucra _____

d) Scrie, pe spațiul dat, propoziții cu sensurile diferite ale cuvântului *sare*.

e) Scrie, pe spațiul dat, întrebări potrivite pentru următoarele răspunsuri.

Împărăteasa dori s-o vadă pe fata de împărat.

Fata de împărat vorbea fără prefăcătorie și fără multă îndrăzneală.

Cuvintele cele înțelepte plăcură împărătesei mai mult decât orice.

4 Identifică și subliniază, în textul „Sarea în bucate”, cuvintele care conțin grupuri de litere (ce, ci, ge, gi, che, chi) și formează alte enunțuri cu trei cuvinte la alegere.

5 Găsește un titlu potrivit pentru următorul text:

Într-o dimineață, Mihăiță a găsit la poartă un cățel, micuț, zgribulit de frig și flămând.

Părinții au fost de acord cu propunerea băiatului de a-l aduce acasă și de a-l îngriji. Mihăiță i-a făcut un culcuș călduros într-o cutie de carton, l-a hrănit bine și l-a supravegheat zilnic. În câteva zile, câinele s-a însănătoșit și a devenit jucăuș. În fiecare zi îl aștepta pe Mihăiță la poartă, când se întorcea de la școală, sărind și lătrând de bucurie. Apoi îl însoțea oriunde se ducea, fiindu-i un tovarăș nedespărțit.

Pentru că dovedea atâta prietenie și devotament, Mihăiță i-a dat numele de Prietenuș.

6 Câte alineate are textul de mai sus?

7 Scrie trei întrebări legate de textul de mai sus.

8 Scrie un enunț despre Prietenuș.

9 Alcătuieste un text cu trei alineate, care să aibă titlul: *Un pisoi năzdrăvan*.

